

Efectes geomorfològics de l'abandonament de terres (Saragossa, 12-13 de setembre de 1994) i III Reunió Nacional de Geomorfologia (Logronyo, 14-16 de setembre de 1994)

Jordi Nadal; David Molina

Universitat Autònoma de Barcelona. Departament de Geografia
08193 Bellaterra (Barcelona). Spain

Resum

Els dies 12 i 13 de setembre de 1994 tingué lloc a Saragossa la Reunió Pre-Congrés sobre «Efectes geomorfològics de l'abandonament de terres», organitzat per la Sociedad Española de Geomorfología i per l'Instituto Pirenaico de Ecología. Els dies següents, 14 al 16, va tenir lloc pròpiament la III Reunió Nacional de Geomorfologia a Logronyo. Si bé a Saragossa el tema de debat estava centrat en l'abandonament de terres de conreu, a Logronyo es va tractar un ventall molt més ampli d'aspectes relacionats amb la geomorfologia.

Resumen. *Efectos geomorfológicos del abandono de tierras (Zaragoza, 12-13 de septiembre de 1994) y III Reunión Nacional de Geomorfología (Logroño, 14-16 de septiembre de 1994)*

Los días 12 y 13 de septiembre tuvo lugar en Zaragoza la Reunión Pre-Congreso sobre «Efectos geomorfológicos del abandono de tierras», organizado por la Sociedad Española de Geomorfología y por el Instituto Pirenaico de Ecología. Los días siguientes, 14 al 16, tuvo lugar propiamente la III Reunión Nacional de Geomorfología en Logroño. Si bien en Zaragoza el tema de debate estaba centrado en el abandono de tierras de cultivo, en Logroño se trató un espectro más amplio de temas relacionados con la geomorfología.

Résumé. *Effets géomorphologiques de l'abandonnement des terres (Saragosse 12-13 septembre 1994) et IIIème Réunion Nationale de Géomorphologie à Logroño (14-16 septembre 1994)*

Le 12 et 13 septembre la Réunion Pre-Congrés sur «Les effets géomorphologiques de l'abandon des terres», organisée par la Société Espagnole de Géomorphologie et l'Institut Pyrénéen d'Écologie, a eu lieu à Saragosse. Les jours suivants, du 14 au 16 septembre, la Troisième Réunion Nationale de Géomorphologie s'est déroulée à Logroño. Alors qu'à Saragosse le débat était centré sur l'abandon des terres cultivées, à Logroño on a traité un champ plus de thèmes liés à la géomorphologie.

Abstract. *Geomorphological effects of land abandon (Zaragoza, 12-13th september 1994) and III National Geomorphology Meeting (Logroño, 14-16th september 1994)*

On September 12th and 13th the Conference on Geomorphological Effects of Abandoned Fields, organized by Geomorphology Spanish Society and the Institute Pirenaico of Ecology, was held in Zaragoza. The following 14th, 15th and 16th the Third Nacional Conference of Geomorphology was held in Logroño. Whereas the topic of debate in Zaragoza was

zació de conques, processos hidrològics, relacions sòl-vegetació-hidrologia-geomorfologia, actuació humana, clima.

La segona jornada es dedica a la visita a les instal·lacions experimentals que l'Institut Pirenaic de Ecologia té a les valls d'Aisa i de Borau (Pirineu d'Osca). A l'estació experimental Valle de Aisa es mostra el funcionament dels diversos aparells amb els quals està equipada i de la metodologia de treball que s'utilitza. La conca experimental Loma de Arnás té l'utilitatge més modern per a la quantificació de la producció de sediments, escorrentia, captació de dades meteorològiques, etc.

La visita a les instal·lacions permeté als participants a la reunió contrastar opinions tècniques sobre el material utilitzat: Dataloger, pluviògrafs, sensors de temperatura i humitat, turbidímetres, Iscos, Datalloger, Canals Gerlach, mesures de cabals, etc.

Podem concloure que la reunió fou molt positiva des de tots els aspectes. La diversitat de procedència dels assistents, tant geogràfica com institucional (universitats, centres del CSISC, diputacions, etc.), va donar una varietat de plantejaments i de formes d'abordar els problemes comuns molt àmplia, fet que va en benefici de tot el col·lectiu. També és remarcable la diversa formació dels investigadors que treballen en l'estudi dels efectes geomorfològics de l'abandonament de terres: geògrafs físics, edafòlegs, perits agrònoms, geòlegs, ecòlegs, etc.

Un cop finalitzada la reunió pre-congrés va tenir lloc pròpiament la III Reunió Nacional de Geomorfologia a Logronyo. La pràctica totalitat dels assistents a la primera trobada érem presents a la segona, ja que el treball d'investigació en aspectes erosius de les terres de conreu abandonades s'emmarca plenament dins de la disciplina de la geomorfologia.

Tal com va destacar el rector de la Universitat de Logronyo a l'acte inaugural, l'assistència de congressistes era nombrosa i representava la pràctica totalitat de la comunitat científica que treballa en temes relacionats amb la geomorfologia. De la mateixa manera que en la reunió pre-congrés, la procedència dels participants era diversa: departaments de geografia, geologia, ciències de la terra, ecologia, biologia, química agrícola, geodinàmica, estructura i propietats dels materials, medi ambient, edafologia, enginyeria i morfologia del terreny; servei de paisatge; i escoles de tècnics forestals de les principals universitats de l'estat.

La conferència inaugural va ser a càrrec del professor J.A.A. Jones i versà sobre «Fenòmens de sufosió (*piping*) en el món. Estat de la qüestió». Es va presentar la importància d'aquest fenomen erosiu en totes les àrees climàtiques mundials i especialment en les zones àrides. També va ressaltar l'efecte catalitzador d'altres processos erosius que té el *pipping*.

La gran quantitat de ponències, al voltant de la setantena, i el fet de disposar només de dos dies per presentar-les, perquè el tercer dia es dedicava a una jornada de camp, va obligar als organitzadors a fer els actes paral·lelament en dues sales.

Els temes en què es van agrupar les ponències van ser: erosió de sòls; geomorfologia glaciària, periglaciària i nival; geomorfologia litoral; anàlisi espacial, sistemes d'informació geogràfica, cartografia i models; geomorfologia regional; morfologia kàrstica; geomorfologia i sòls; geomorfologia de zones àrides; geomorfologia fluvial; riscs geomorfològics; i geomorfologia estructural i neotectònica.

De forma simultània a les presentacions de les ponències hi havia una exposició de pòsters confeccionats per assistents a la reunió. També era possible fullejar, i adquirir, les últimes novetats editorials sobre geomorfologia.

Atès que els autors d'aquest article treballem en aspectes relacionats amb l'evolució de les terres de conreu abandonades, vam assistir al bloc de ponències que incloïa l'erosió de sòls, per la qual cosa els comentaris que podem fer estaran relacionats amb aquest aspecte de la geomorfologia.

Creiem que les ponències es poden dividir en dos grans grups: les que fan referència al treball de camp sobre parcel·les experimentals i les que es refereixen al treball directament sobre el terreny motiu de l'experimentació. Les primeres donen, lògicament, prioritat als aspectes tecnològics, com ara metodologia de treball, utilització de l'instrumental, lectura dels resultats, etc.; i les segones treballen, especialment, aspectes més directament lligats a problemes concrets: evolució de boscos incendiats, evolució dels processos geomorfològics, com el *piping*, lligats al tractament de les terres de conreu, etc.

Independentment del context espacial en què es moguïn (parcel·les experimentals o àrees extenses), la gran majoria de ponències presentades fan referència a aspectes erosius en *badlands*, fet que dóna una idea de la problemàtica que representa aquest tipus de relleus a nivell d'Estat espanyol.

Un altre aspecte que tracten els autors de les ponències són els lligats als efectes antròpics sobre el sòl. Encara que aquests efectes estan al darrera de la majoria de successos erosius: evolució de badlands, pràctiques silvícoles ineficients, etc., hi va haver ponències en les quals es tractaven directament les activitats humanes i les seves conseqüències sobre el medi, com ara l'erosió en els camps de conreu, l'evolució erosiva després d'un incendi, l'erosió produïda per pistes forestals, etc.

Per acabar aquesta síntesi de la reunió pre-congrés i de la pròpia III Reunió de Geomorfologia, cal destacar l'interès que té en aquest tipus d'actes l'intercanvi d'experiències i d'informació entre els participants, amb la consegüent interrelació entre persones i institucions.